

ПЕЧЕРАСА Вөрмөзүг

Лезбны — ВКП(б) Мылдинса Райком да РК

№ 47—48
(406—407)

1937 во Юнь 8-дд дун

донус
10 ур

КОМИ АССР-СА КОНСТИТУЦИЈА ПРОЕКТ СТАВ ЈОЗОН ОБСУЖДАЈТОМ ЈЫЛЫГ

Комитет АССР-са Исполнительној Комитет Президиумдон 1937 д лоса
май 26-д лунса шум

Комитет АССР-са Исполнительној Комитетдон Президиум шум:

1. Ошкыны Комитет АССР-са Конституцијалык проект, кудос дөөдөмө конституционнөй комиссияди.
2. Комитет АССР-са Конституцијалык проект пегкөднөй Комитет АССР-са став ужалык јөзлө паскыда обсуждајтом выло. Шөктыны Печераса Окружнөй Исполнительној Комитетос, районнөй Исполнительној комитетјасос, Сыктывкарса советос да сиктсаветјасос пырыс пыр-жө котыртны Конституцијалык проект обсуждајтом.

3. Комитет АССР-са Конституцијалык проект пыртны Комитет АССР-са Советјас XI-д чрезвычайнөй сјездлы видлалом выло, коди (сјездыс) чуқортчө Сыктывкарын тавоса јун 20-д дунд.
Комитет АССР-са Исполнительној Комитетта председател—А. ЖИИИ.

ПРОЕКТ

КОМИ АВТОНОМНОЈ СОВЕТСКОЈ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЈ РЕСПУБЛИКАЛОН КОНСТИТУЦИЈА (Основнөй закон),

КОДОС ПРЕДСТАВИТОМА КОМИ АССР ИСПОЛКОМСА КОНСТИТУЦИОННОЈ КОМИССИЈАДОН ДА ОШКОМА КОМИ АССР ИСПОЛКОМСА
ПРЕЗИДИУМОН КОМИ АССР СА СОВЕТЈАСЛОН ЧРЕЗВЫЧАЈНОЈ СЈЕЗДАМ ВИДАЛОМ ДА ВИНСОДОМ ВЫЛО ПЫРТОМ МОГЫГ.

1-өй ГЛАВА

Общественнөй устројство

1-өй статья. Коми Автономнөй Советскөй Социалистическөй Республика ем рабочөйјаслон да крестаналон социалистическөй государство.

2-д статья. Коми АССР-дон политическөй подулус—ужалык јөз депутатјаслон Советјас, кодјас быдмисны да јонмисны помещикјаслыс да капиталистјаслыс властсө путкылтөмла, пролетариат диктатура завоујтөмла, комитет јөзөс паризм да роч империалистическөй буржуазјаса националнөй партияныс мездомла да националистическөй контрреволюцијасе жүгөдөмла.

3-д статья. Коми АССР-ын став власт карса да сиктса ужалык јөз кын ужалык јөз депутатјас Советјас пыр.

4-д статья. Коми АССР-дон экономическөй подулус—овмөсөн социалистическөй система і производство орудијас да средствојас выло социалистическөй собственности, кодјас утвердитисны овмөсө капиталистическөй системасө бырөдөмла, производство орудијас да средствојас выло частнөй собственности отменитөмла да мортөс морт-н эксплуатирүјтом бырөдөмла.

5-д статья. Коми АССР-ын социалистическөй собственности ем либө государственнөй собственности формаа (став јөзлөн достояније), либө кооперативно-колхознөй собственности формаа (торја колхозјаслон собственности, кооперативнөй отувтөмјаслон собственности).

6-д статья. Му, сьлөн пышкөсыс, вајас, вөрјас, заводјас, фабријас, шахтајас, рудникјас, көрттуј, вавыв да сьнөдывыв транспорт, банкјас, свјазлөн средствојас, государствоон котыртөм вьлму овмөсса гырыс предпрјатјас (совхозјас, машинотракторнөй станцијас да с. в.), а сь-жө коммуналнөй предпрјатјас да карјасын да промышленнөй пунктјасын основнөй жилищнөй фонд ем государственнөй собственности, мөд ногөн-ко став јөзлөн достояније.

7-д статья. Колхозјасын да кооперативнөй организацијасын общественнөй предпрјатјасе наје ловја да мортвөй инвентарон, колхозјасон да кооперативнөй организацијасон вөчан продукциясыс, кызи і налон общественнөй стројбасыс ем колхозјаслон да кооперативнөй организацијаслон общественнөй, социалистическөй собственности.

Быд колхознөй дворлөн основнөй доход кызи, коди воө общественнөй, колхознөй овмөсыс, ем ас пөлујтөмлын усадба бердса неыжыд му участок да усадба бердса участок вылын личнөй собственности подсобнөй овмөс, олан

керка, продуктивнөй сьдт, курөг-пөтка да вьлму ужалан посны инвентар—вьлму ужалан артел устав серти.

8-д статья. Колхозјасон занимајтан му закрепляјтчө на саяд дон бөсттөг да сроттөг пөлујтөм выло, мөд ногөн-кө век кезлө.

9-д статья. Овмөсөн социалистическөй системасө отщөщ, коди ем Коми АССР овмөсын ыжыдалыс форма, законнөн лезсө өтка крестаналон, көрвөчө-јаслон да кустарјаслон посны частнөй овмөс, коди подулуссө личнөй уж вылын да коди оз лез јөзлыс уж эксплуатирүјтом.

10-д статья. Гражданадон личнөй собственности правос наје трудовөй доходјас да чөжөмторјас выло, олан керка выло да подсобнөй гөртса овмөс выло, гөрт гөгөрсө ембурјас выло, личнө ас выло вьзан да удобство көлујјас выло, сь-жө кызи гражданадон личнөй собственност наследүјтөм выло правос—охранајтөмны законон.

11-д статья. Коми АССР-дон хөзөјственнөй оломыс урчтсө да вескөдлысө государственнөй народно-хөзөјственнөй планон общественнөй озырлун сөдөм могыс, ужалык јөзлыс материалнөй да культурнөй уровеньсө пыр өтарө кыпөдөм могыс, социалистическөй государственныс независимостсө крепитөм да сьлыс обороноспособностсө јонмөдөм могыс.

12-д статья. Коми АССР-ын уж—обязанност да честа делө ужавны вермыс быд гражданилөн ташөм принцип серти: „коди оз ужав, сьдө оз сој“.

Комитет АССР-ын пөртсө оломо социализмлон принцип: „быдөнан—сьдө способностјас серти, быдөндө—сьдө уж серти“.

II-өд ГЛАВА

Государственнөй устројство

13-д статья. Коми Автономнөй Советскөй Социалистическөй Республика пырө РСФСР составө Автономнөй республика правојасон.

СССР-са Конституција 14-д статья да РСФСР-са Конституција 19-д статья пределјас саян, Коми Автономнөй Советскөй Социалистическөй Республика пөртсө оломо государственнөй власт автономнөй подувјас вылын.

14-д статья. Коми АССР состоитө Печорскөй округыс, Куломдин, Мылдин, Шојнаты, Сыктывдин, Сыктыв, Луз, Летка, Јемдин, Удора, Јава, Уст-Уса, Устцылма районјасыс да Сыктывкар карыс, коди вескыда подчинајтчө Коми АССР-са государственнөй власт высшөй органјасы.

15-д статья. Коми АССР-дон тер-

риторијасыс оз вермы дөны вежлалөма Коми АССР сөгластөг.

16-д статья. СССР-са да РСФСР-са законјас оломо быт пөртанаөсө Коми АССР территория вылын. Коми АССР-дон законсыс-кө оз лөсав СССР-са да РСФСР-са законкөд, действүјтөны СССР-са да РСФСР-са законјас.

17-д статья. Коми АССР-са быд гражданин ем РСФСР-са да СССР-са гражданин.

РСФСР-са да став мужөд Сојузнөй Республикајасса граждана пөлујтөмны Коми АССР территория вылын Коми АССР-са гражданакод өткөд правојасон.

18-д статья. Коми Автономнөй Советскөй Социалистическөй Республика ведајтөмө пырөны сьдө высшөй власт органјас да государственнөй управление органјас пыр:

а) Коми АССР-лыс Конституција лөсөдөм, сьдөс РСФСР-са Верховнөй Советон винсөдөм выло пыртөм да сьдөс оломо нуөдөм бөрсө контролирүјтом;

б) Коми АССР районјас выло јуклөм, районјасыс да карјасыс границајас урчтөм да РСФСР-са Верховнөй Советө винсөдөм выло пыртөм;

в) Коми АССР-дон законодательство;

г) государственнөй пөрадок да гражданыс правојас охранајтөм;

д) Коми АССР-лыс народнохөзөјственнөй план винсөдөм;

е) Коми АССР-лыс бјуджет винсөдөм;

ж) государственнөй да меставывса налогјас, сборјас да неналогвөй доходјас СССР-са да РСФСР-са законодательство серти лөсөдөм;

з) округса, районјасса, карса да сикт-советјасса бјуджетјас оломо пөртөмөн вескөдлөм;

и) страховөй да сберегательнөй делө-он вескөдлөм;

к) республиканскөй подчинөније промышленнөй, вьлму овмөсса да торгөвөй предпрјатјасон да организацијасон управлајтом, а сь-жө меставывса промышленностон вескөдлөм;

л) СССР-са да РСФСР-са органјасыс подчинөннөй предпрјатјасе состојаније да управлајтөм бөрсө контрол да вьдөдөм;

м) Муон, мупышкөсса озырлујасон, вөрјасон да вајасон пөлујтөм пөрадок бөрсө СССР-са да РСФСР-са законјас серти контрол да вескөдлөм;

н) карјасса да мужөд населеннөй местајасса жилищнөй да коммуналнөй овмөсөн, жилищнөй стројтельствоон да

(Вөчө вьдөд 2-д листбокыс)

Комі АССР-са Конституція проектлөн продолженіе

благоустройствои вескөдлөм;

о) тујас стрөитөм, меставывса транспортон да меставывса связон вескөдлөм;

п) уж жылыг СССР-са да РСФСР-са законјас олөмө портөм борса контрол;

р) зонвизалун кутан делөн вескөдлөм;

с) социалној обспеченіе делөн вескөдлөм;

т) началној да среднеј образованіе делөн вескөдлөм, вышшөй образованіе делө борса контрол да визөдөм;

у) Комі АССР-са культурно-просветителној да научној организацијасон да учрежденіејасон вескөдлөм;

ф) физическөй культура да спорт делө котыртөм да вескөдлөм;

х) Комі АССР-са судебној органјас котыртөм.

III-öd ГЛАВА

Комі Автономној Советскөй Социальнө-Бическөй Республикаса Государственнөй властлөн вышшөй органјас

19-d статья. Комі Автономној Советскөй Социальнө-Бическөй Республикаса государственнөй властлөн вышшөй органы ем Комі АССР-са Верховној Совет.

20-d статья. Комі АССР-са Верховној Совет портө олөмө став правојасө, кодјасөс сетөма Комі АССР-лы Комі АССР Конституція 13-d да 18-d статьяс серти, мыщц наїд, Конституція серти, оз пырны Комі АССР-са Верховној Советлы подотчотнөй Комі АССР органјас компетенціяө: Комі АССР-са Верховној Совет Президиумлы, Комі АССР-са Народнөй Комиссарјас Советлы да Комі АССР-са Народнөй Комиссариатјаслы.

21-d статья. Комі АССР-са Верховној Совет ем Комі АССР-лөн аїк бти законодательнөй орган.

22-d статья. Комі АССР-са верховној Совет бөрјясө Комі АССР-са гражданаон бөрјясан округјасын нол вөса срок кежлө норма серти: öтїк депутат 4 сурс олыс вылө.

23-d статья. Закон лыддысө вынсөдөмөн, примітөма-кө сїјөс Комі АССР-са Верховној Советөн унжык гөлөснас.

24-d статья. Комі АССР-са Верховној Советөн примітөм законјас јөздөсөнны комі да рөч кыв вылын Комі АССР-са Верховној Совет Президиумса председател да секретар кырымалөмөн.

25-d статья. Комі АССР-са Верховној Совет бөрјө Комі АССР Верховној Советса председателөс да сылы кык вежысөс.

26-d статья. Комі АССР-са Верховној Советын председател вескөдлө Комі АССР-са Верховној Совет заседаніејасөн да ведајтө сїјө пыщкөсса распорядокөн.

27-d статья. Комі АССР-са Верховној Советлөн сессіјасыс чукөртөны Комі АССР-са Верховној Совет Президиумөн вөнас кыкыс.

Внеочередној сессіјас Комі АССР-са Верховној Совет Президиумөн чукөртөсөны сылы колөм серти лїбө Верховној Советса депутатјас којмөд јукөдөн требујтөм серти.

28-d статья. Комі АССР-са Верховној Совет бөрјө Комі АССР-са Верховној Советлыс Президиум ташөм составөн: Комі АССР-са Верховној Совет Президиумса председателөс, сылы кык вежысөс, Президиумса секретарөс да Президиумса 7 шленөс.

29-d статья. Комі АССР-са Верховној Советлөн Президиум аслас став ужмн подотчотнөй Комі АССР-са Верховној Советлы.

30-d статья. Комі АССР-са Верхов-

ној Советлөн Президиум:

а) чукөртө Комі АССР-са Верховној Советлыс сессіјас;

б) сетө Комі АССР-са законјас гөтөрвөдөм, лежалө указјас;

в) нуөдө став јөзлыс јуасөм (референдум);

г) отменајтө Комі АССР-са Народнөй Комиссарјас Советлыс шүөмјасөсө да распораженіејасөсө, а сїз-жө ужалыс јөз депутатјаслөн округној, районној да карса советјаслыс шүөмјасөсө да распораженіејасөсө, оз-кө најө лөсавны законкөд;

д) Комі АССР-са Верховној Совет сессіјас костын мөздө должностыс да назначајтө Комі АССР-са торја Народнөй Комиссарјасөс Комі АССР-са Народнөй Комиссарјас Советса председател индөм серти, бөрвылас Комі АССР-са Верховној Советлы вынсөдөм вылө сувтөдөмөн;

е) сетө Комі АССР-са почетној званіејас.

31-d статья. Комі АССР-са Верховној Совет бөрјө мандатној комиссіја, кодї прөвөрајтө Комі АССР Верховној Советса депутатјаслыс полномөчїејасөсө.

Мандатној комиссіја представитөм серти Комі АССР-са Верховној Совет решајтө лїбө признајтны полномөчїејасөсө, лїбө кассїрујтны торја депутатјасөс бөрјөмсө.

32-d статья. Комі АССР-са Верховној Совет назначајтө, кор сїјө лыддө коланөн, лубај вөпрос куза следственнөй да ревїзионнөй комиссіјас.

Став учрежденіејас да должностнөй јөз облязандө портны олөмө тајө комиссіјаслыс требованіејасөсө да сетны налы колана материалјас да документјас.

33-d статья. Комі АССР-са Верховној Советлөн депутат оз вермы лоны кыкөма судебној кывкутөма лїбө арестујтөма Комі АССР-са Верховној Совет сөвглөстөг, а Комі АССР-са Верховној Совет сессіјас кадколөстын—Комі АССР-са Верховној Советса Президиум сөгластөг.

34-d статья. Комі АССР-са Верховној Советлөн полномөчїејас помасөм барын Комі АССР Верховној Советлөн Президиум назначајтө выл бөрвысөмјас Комі АССР-са Верховној Советлөн полномөчїејас помасан лунсан кык төлысса сרוкыс не сорнжык.

35-d статья. Комі АССР-са Верховној Советлөн полномөчїејас помасөм барын Комі АССР-са Верховној Советлөн Президиум кутө ассыс полномөчїејасөсө вылыс бөрјөм Комі АССР-са Верховној Советөн Комі АССР-са Верховној Советлыс выл Президиум лөс дтөг.

36-d статья. Вылыс бөрјөм Комі АССР-са Верховној Совет чукөртөсө Комі АССР-са Верховној Совет вөж составса Президиумөн бөрјөм бөрас төлыс мыстыс не сорнжык.

37-d статья. Комі АССР-са Верховној Совет лөсөдө Комі АССР-лыс Правителство—Комі АССР-са Народнөй Комиссарјаслыс Совет.

IV-öd ГЛАВА

Комі Автономној Советскөй Социальнө-Бическөй Республикаса Государственнөй управленіе органјас

38-öd статья. Комі Автономној Советскөй Социальнө-Бическөй Республикаса государственнөй властлөн вышшөй исполнительнөй да распоражителнөй органыс ем Комі АССР-са Народнөй Комиссарјаслөн Совет.

39-öd статья. Комі АССР-са народној Комиссарјаслөн Совет кывкутө Комі АССР-са Верховној Совет вөзын да сылы подотчотнөй, а Комі АССР-са Верховној Совет сессіјас костын—Комі

АССР-са Верховној Совет Президиум вөзын, кодлы подотчотнөй.

40-öd статья. Комі АССР-са Народнөй Комиссарјаслөн Совет СССР-са, РСФСР-са да Комі АССР-са законјас, СССР-са, РСФСР-са Народнөй Комиссарјас Советјаслөн постановленіејас да распораженіејас подув вылын да најөс олөмө портөм мөгыс лежалө постановленіејас да распораженіејас да прөвөрајтө најөс олөмө портөмсө.

41-öd статья. Комі АССР-са Народнөй Комиссарјас Советлөн постановленіејасыс да распораженіејасыс олөмө бытө портанаөв Комі АССР-са став территоріја вылын.

42-öd статья. Комі АССР-са Народнөй Комиссарјаслөн Совет:

а) öтүвтө да вескөдлө ужсө Комі АССР-са Народнөй Комиссариатјаслыс да сылы подведомственнөй мукөд хөчөственнөй да культурној учрежденіејаслыс; öтүвтө да прөвөрајтө ужсө общөесоюзној да союзно-республиканскөй Народнөй Комиссариатјасса уполномоченнөй-јаслыс;

б) приміталө мерајас народно-хөчө-ственнөй план олөмсө портөм куза;

в) приміталө мерајас Комі АССР-са республиканскөй да местној бјуджетјас олөмө портөм куза;

г) приміталө мерајас общөественној пөрадок кутөм куза, государствөлыс интересјасөсө дорјөм да гражданајаслыс правојасөсө охранајтөм куза;

д) вескөдлө да прөвөрајтө ужсө округса, районјасса да карјасса ужалыс јөз депутатјаслөн советјас исполнительнөй комитетјаслыс.

43-d статья. Комі АССР-са Народнөй Комиссарјас Советлөн ем право отменајтны округса, районјасса да карјасса ужалыс јөз депутатјас Советјас исполнительнөй Комитетјаслыс решеніејас да распораженіејас, а сїз-жө дугөдавны олөмө портөмыс округса, районјасса да карјасса ужалыс јөз депутатјас Советјаслыс решеніејасөсө да распораженіејасөсө.

Комі АССР-са Народнөй Комиссарјас Советлөн ем право отменајтны Комі АССР-са Народнөй Комиссарјаслыс приказјас да инструкціјас.

44-d статья. Комі АССР-са Народнөй Комиссарјаслөн Совет лөсөдөсө Комі АССР-са Верховној Советөн ташөм составөн:

Комі АССР-са Народнөй Комиссарјас Советса председател;

Комі АССР-са Народнөй Комиссарјас Советса председателөс кык вежыс;

Комі АССР-са Государственнөй Планнөвөй Комиссіјаса председател;

Комі АССР-са Народнөй Комиссарјас: Вөр промышленност куза;

Вїзму ужалөм куза;

Финансјас куза;

Пыщкөсса торгујтөм куза;

Пыщкөсса делөјас куза;

Јустїціја куза;

Зонвизалун кутөм куза;

Провөещеніе куза;

Местној промышленност куза;

Коммуналној овмөс куза;

Социалној обспеченіе куза;

Дорожној управленіејаса начальник;

Заготовкәјас куза СССР Комитөтса уполномоченнөй;

Искусство делөјас куза Управленіејаса начальник.

45-d статья. Комі АССР-са правителство лїбө Комі АССР-са Народнөй Комиссар, кодлы вөчөма јуалөм Комі АССР Верховној Советса депутатбн, облязанөв кујим лунја сרוкыс не сорнжык сетны кывдөн лїбө гїжөмөн вө-

Комі АССР-са Конституція проектлөн продолженіе

чакыв, Комі АССР-са Верховной Советын.

46-d статья. Комі АССР-са Народной Комиссаряс вешкодлоны Комі АССР компетенцияо пырые государственной управленіе јуконјасон, РСФСР-са да Комі АССР-са Конституция серти.

47-d статья. Комі АССР-са Народной Комиссарјас соответствующей Народной Комиссаријатјас компетенция префелјасын СССР-са, РСФСР-са да Комі АССР-са законјас, СССР-са, РСФСР-са да Комі АССР-са Народной Комиссарјас Советлн постановленіејас да распоряженіејас, РСФСР-са Народной Комиссарјаслн приказјас да инструкцияјас подув вылын да најос оломо портм могыс лезалоны приказјас да инструкцияјас да проверајтоны најос оломо портмсо.

48-d статья. Комі АССР-са Народной Комиссаријатјас вешкодлоны налы поручитом государственной управленіе јуконјасон, кызі Комі АССР-са Народной Комиссарјас Советлы, сізі і РСФСР-са соответствующей Народной Комиссаријатјаслы подчиняјтчомн.

V-öd ГЛАВА

Государственной властлн меставыв-са органјас

49-d статья. Округјасын, районјасын, карјасын, поселокјасын, сиктјасын, фервьяјасын государственной власт органјасыс — ужалыс јоз депутатјаслн Советјас.

50-öd статья. Ужалыс јоз депутатјаслн округса, районјасса, карјасса, поселокјасса, сиктјасса Советјас борыссыны округса, районса, карса, поселокса, сиктса, фервьяса ужалыс јозон 2 воца срок кезло.

51-d статья. Ужалыс јоз депутатјаслн Советјас (округса, районса, карса, поселокса, сиктса) вешкодлоны культурно-политической да хозяйственной строительствон асланыс территория вылын, урчитоны местной бюджет, вешкодлоны налы подчинитом управленіе органјас ужон, обеспечивајтоны государственной поладок охранајтом, отсаны странагыс дорысан вын јонмодомлы, обеспечивајтоны законјас соблюдаятом да гражданыс правояссо охранајтом.

52-d статья. Ужалыс јоз депутатјаслн Советјас примиталоны шуомјас да сеталоны распоряженіејас СССР-са, РСФСР-са да Комі АССР-са законјасон налы сетом правояс префелјасын.

53-d статья. Ужалыс јоз депутатјас округса, районјасса, карјасса да сиктјасса Советјаслн исполнительной да распорядительной органјасыс емос наон борјом исполнительной комитетјас ташом составон: председатель, сіјос вежысјас, секретар да шленјас.

54-d статья. Негырыс сиктјасын сиктјасса ужалыс јоз депутатјас советјаслн исполнительной да распорядительной органыс ем наон борјом председатель, сіјос вежыс да секретар.

55-d статья. Ужалыс јоз депутатјас Советјаслн исполнительной Комитетјас (округса, районса, карса, поселокса, сиктса) портны оломо культурно-политической да хозяйственной строительствон вешкодлом асланыс территория вылын ужалыс јоз депутатјас соответствующей Советјаслн да вылынжык сулалыс государственной органјаслн решеніе подув вылын.

56-d статья. Ужалыс јоз депутатјас районјасса Советјаслн да округса ужалыс јоз депутатјас Советјаслн сессияјасыс чукортоны најо исполнительной комитетјасон онас 6-ыс не шочжыка.

57-d статья. Ужалыс јоз депутатјас карјасса да сиктјасса Советјаслн сессияјасыс чукортоны најо исполнитель-

ной органјасон толынас быкыс не шочжыка, а кочевой районјасын кык толысын быкыс не шочжыка.

58-d статья. Округса, районјасса да карјасса ужалыс јоз депутатјаслн Советјас сессияјасыс заседаніејассо нуодом могыс сессия кад кезло борјоны председателос да секретарос.

59-d статья. Сиктсоветса председатель чукорто сиктса Советос да нуодо сылыс заседаніејассо.

60-d статья. Ужалыс јоз депутатјас Советјаслн исполнительной органјасыс вешкыда подотчотнойос кызі најос борјыс ужалыс јоз депутатјас Советлы, сізі і ужалыс јоз депутатјас вылынжык сулалыс Советса исполнительной органы.

61-d статья. Ужалыс јоз депутатјас Советјаслн вылынжык сулалыс исполнительной комитетјаслн ем право отменаятны улынжык сулалыс исполнительной комитетјасыс решеніејассо да распорядительной да дугодавны оломо портмыс ужалыс јоз депутатјас улынжык сулалыс Советјасыс решеніејассо да распоряженіејассо.

62-d статья. Ужалыс јоз депутатјас вылынжык сулалыс Советјаслн ем право отменаятны ужалыс јоз депутатјас улынжык сулалыс Советјасыс да најо исполнительной комитетјасыс решеніејассо да распоряженіејассо.

63-d статья. Ужалыс јоз депутатјас Округса Советлн Исполнительной Комитет котыртто ташом отфелјас:

Визму овмос куза;

Финансјас куза;

Пыщкосса торгуетом куза;

Зонвизалун кутом куза;

Народной образованіе куза;

Местной промышленности куза;

Коммунальной овмос куза;

Социальной обеспеченіе куза;

Дорожной;

Общдой;

Плановой комиссия;

Кадрјаслн сектор исполкомса председател бердын.

64-d статья. СССР-са да РСФСР-са законјас подув вылын, Комі АССР-са Верховной Совет выноодомон, пыщкосса фелдјас куза Народной Комиссаријат вермө котыртны асыс управленіе ужалыс јоз депутатјас округса совет бердын.

65-d статья. Ужалыс јоз депутатјас Округса Советлн отфелјас асланыс уын подчиняјтчоны, кызі ужалыс јоз депутатјас Округса Советлы да сіјо исполнительной комитетлы, сізі і Комі АССР-са соответствующей Народной Комиссаријатлы.

66-d статья. Ужалыс јоз депутатјас районјасса Советјас котыртны исполнительной комитетјасыс ташом отфелјас:

Визму овмос куза;

Народной образованіе куза;

Финансјас куза;

Пыщкосса торгуетом куза;

Зонвизалун кутом куза;

Социальной обеспеченіе куза;

Общдой;

Дорожной;

Плановой комиссия;

Кадрјаслн сектор исполкомса председател бердын, да сыыс кызі, районда овмос аслысполосун серти, Комі АССР Верховной Советса президиумон выноодомон, ужалыс јоз депутатјаслн районјасса советјас котыртны ташом отфелјас: коммунальной да местной промышленности куза.

67-d статья. Район условіејас серти, СССР да РСФСР законјас подув вылын, Комі АССР Верховной Совет президиумон выноодомон Пыщкосса фелдјас куза Народной Комиссаријат котырталы ужалыс јоз депутатјаслн районјас-

са Советјас бердө асыс управленіејас.

68-d статья. Ужалыс јоз депутатјас районјасса Советјаслн отфелјас подчиняјтчоны асланыс уын кызі ужалыс јоз депутатјаслн районса Советлы да сіјо исполнительной комитетлы, сізі і Комі АССР-са соответствующей Народной Комиссаријатлы.

69-d статья. Печора округса районјасын ужалыс јоз депутатјас районјасса Советјаслн отфелјас асланыс уын подчиняјтчоны кызі ужалыс јоз депутатјаслн районса Советлы да сіјо исполнительной комитетлы, сізі і Округса исполнительной комитетса соответствующей отфеллы.

70-d статья. Ужалыс јоз депутатјаслн карса Совет котыртто исполнительной комитетлыс ташом отфелјас:

Финансјас куза;

Коммунальной овмос куза;

Пыщкосса торгуетом куза;

Зонвизалун кутом куза;

Народной образованіе куза;

Социальной обеспеченіе куза;

Общдой;

Плановой комиссия.

Кадрјаслн сектор исполкомса председател бердын

да, сыыс кызі, карса промышленност, сіјо карса да кар бердса овмос аслысполосунјас серти:

Местной промышленности куза;

Визму овмос куза.

71-d статья. Ужалыс јоз депутатјас карјасса Советјаслн отфелјас подчиняјтчоны асланыс уын кызі ужалыс јоз депутатјаслн карса Советлы да сылн исполнительной комитетлы, сізі і ужалыс јоз депутатјаслн районной советса соответствующей отфеллы.

72-d статья. Сыктывкар карса ужалыс јоз депутатјас Советлн отфелјас асланыс уын подчиняјтчоны кызі Сыктывкарса ужалыс јоз депутатјас Советлы да сіјо исполнительной комитетлы, сізі і вешкыда Комі АССР-са соответствующей Народной Комиссаријатлы.

VI-d ГЛАВА

Комі Автономной Советской Социалистической республикалн бюджет

73-d статья. Комі Автономной Советской Социалистической Республикалн бюджет вачос Комі АССР-са Народной Комиссарјас Советон да сетос сын Комі АССР-са Верховной Советон выноодом выло.

Комі АССР-са Верховной Советлн выноодом бюджет Комі АССР-лн јоздөс ставлы тодом выло.

74-d статья. Комі АССР-са Верховной Совет борјо бюджетной комиссия, коді доклады вайто Верховной Советлы Комі АССР-са бюджет куза асыс заключеніе.

75-d статья. Комі АССР-лыс бюджет оломо портм јылыс отчет выноодом Комі АССР-са Верховной Советлн да јоздөс ставлы тодом выло.

76-d статья. Комі АССР-са бюджетө, округса, районјасса, карјасса, поселковј да сиктјасса Советјаслн местной бюджетјасо пыртебны местной хозяйствосыс доходјас, отчисленіејас најо территория вылын поступагыс государственной доходјасыс, а сізі-жө меставывса налогјасыс да зборјасыс поступленіејас, СССР са да РСФСР-са законодательствон урчитом размерјасын.

VII-d ГЛАВА

Суд да прокуратура

77-d статья. Комі Автономной Советской Социалистической Республикалн правосудіе портос оломо народной судјасон, Комі АССР-са Верховной Судон, СССР-са Верховной Совет шум серти лөсөдөм СССР-са специальной судјасын.

78-d статья. Став судјасын фелдјасө видлалыс нуодос народной заседательјас участвуетомн, сеишм случаясын кызі, кодјасос специальне индөма законн.

79-d статья. Комі АССР-са Верховной

(Помса визд 4-d листбокыс)

ВЕШКОДОМ. Тајо номер гачет 1-ј стр. Комі АССР-са ИК Президиум шуомын дома бышба. Гижома: Комі АССР-са, Колб: Комі АССР-лыс, 4-d стр. Облит номеро гижома 447, Колб 1061, Сеп-жө 3-d колонкасыс вылысөв 7-d радны гижома кыс: вероисповеданіе, Колб: вероисповеданіе, Ред

Суд ем Коми АССР-са высшій судейной орган. Коми АССР-са Верховній Суд выль пуктысёс Коми АССР-са став судейной органяс судейной уж барса вичодм (надзор).

80-д статта. Коми АССР-са Верховній Суд барысёс Коми АССР-са Верховній Советон вит васа срок кежлэ.

81-д статта. Народной судяс барысёс районса гражданаин всеобщшій, вескыд да равной барысан право подув вылын гусён гласујтэмён—кујм васа срок кежлэ.

82-д статта. Коми АССР-ын судопроизводство нуёсёс коми кыв вылын, сійэ мортјасам, кодјас оз тэдны тајэ кывсё, делэ материалјасан переводчик пыр тырвыјэ тэдмёдом обеспечитёмён, а сій-жэ суд вылын ас кывјён выступајтны право обеспечитёмён.

83-д статта. Коми АССР-са став судјасын делэ видлалэмис васса, мыјещ законён абу урчтёма тамс кежмјас, мыжданады дорјём выль право обеспечитёмён.

84-д статта. Судбајас независимёсёс да подчиняјтчыны самын законлы.

85-д статта. Став Народной Комиссариатјасён да налы подведомственной учрежденијасён, сій-жэ кычї і торја должностной мортјасён, а сій-жэ гражданаин Коми АССР-са территория вылын законјас, стеч олэмэ партём барса надзор партёс олэмэ кычї СССР-са Прокурорён вескыда, сійі і РСФСР-са Прокурор да Коми АССР-са Прокурор пыр.

86-д статта. Коми АССР-са Прокурор назначатёс СССР-са Прокурорён вит васа срок кежлэ.

87-д статта. Коми АССР Округса, районјасса да карјасса прокурорјас назначатёсмы РСФСР-са Прокурорён СССР-са Прокурор вынобдёмён вит васа срок кежлэ.

88-д статта. Прокуратуралон органяс партёны олэмэ асыныс ужсё места вывса ыкушдём органјасоан завьоттёс подчиняјтчыны самын СССР-са да РСФСР-са Прокурорлы.

VIII-д ГЛАВА

Гражданадон основной правојас да обязанностјас

89-д статта. Коми Автономной Советской Социалистической Республикаса гражданадон ем уж выль право, мёд ногон-кё гарантированной уж получитём выль право, најё уж лыд да качество сертї дон мынтёмён.

Уж выль право обеспечиватёс народной овмёс социалистической котыртёмён, советской обществоса производственной вынјас пыр бтард содёмён, хозяйственной крїсјаслыс почанлун вештёмён да ужтёмалом бырбдёмён.

90-д статта. Коми АССР-са гражданадон ем шојчдём выль право.

Шојчдём выль право обеспечиватёс кызын рабочёјјаслы ужаланунсё 7 часёс чинтёмён, рабочёјјаслы да служашдёјјаслы быд во отпускјас сетёмён, уждон сохранитёмён, ужалыојасёс обслуживајтём выль уна лыда санаторјјас, шојччан керкајас, клубјас сетёмён.

91-д статта. Коми АССР-са гражданадон ем материальной обеспеченије выль право пёрыс дырї, а сій-жэ—всїгён да ужавны верманлун воштём случаяс дырї.

Тајё правоыс обеспечиватёс рабочёјјасёс да служашдёјјасёс государство шдот выль социальной страхујтём зона паскбдёмён, ужалыс јёзлы дон босттёс медицинској отсёс сетёмён, ужалыс јёзлы пёлузјтём выль уна лыда курортјас сетёмён.

92-д статта. Коми АССР-са гражданадон ем образованије выль право.

Тајё правоыс обеспечиватёс всеобщшій обязательной начальной велбдёмён, дон босттёс велбдёмён, шдщї і высшій образованијеме, высшій школаын кызын велбдчыјаслы государственной стипендијас сетемадн, школајасын ас кыв вылын велбдёмён, заводјасын, совхозјасын, машинотракторной станцијасын да колхоз асын ужалыојаслы дон босттёс производственной, технической да агрономической ведбачём котыртёмён.

93-д статта. Коми АССР-ын нывбабалы сетёсны мужчінакбёс откоф правојас хозяйственной, государственной, культурной да общественно-политической олём став јуконјасын.

Нывбабајаслыс тајё правојасёс олёмэ нёртан почанлунис обеспечиватёс уж выль, ужыс мынтысём выль, шојчдём выль, социальной страхованије да образованије выль мужчінакбёс откоф правојас сетёмён, мамлыс да кыгалыс интересјасса государственной охранајтёмён, нывбабалы нбасігён уждон колбдёмён, отпускјас сетёмён, уна лыда челафасан керкајасён, челаф јаслыјасён да садјасён.

94-д статта. Национальность и раса выль

вїдотёс Коми АССР-са гражданадон хозяйственной, государственной, культурной да общественно-политической олём став јуконјасын откоф право ем вёрчбдны поэтём закон.

Кёт кушдёма ескб меэ ез вёв вескыда кёт кышолён правојас ограничитём, лёбб, мёдарб, расбвё да национальной принадлежност сертї гражданајаслы вескыда лёбб кышолён преимуществојас лёсбдём, сїз жё кычї расбвёј национальной исключительност, лёбб лёглун да кезовтём быдпёлас проповедеујтём—карајтчыны законён.

95-д статта. Граждана совестлы свобода обеспечитём могуыс Коми АССР-ын вїчко торјёдёма государством да школа вїчкомыс. Религиозной култјас нуадан свобода да антирелигиозной пропаганда выль свобода признајтёс став граждана сайын.

96-д статта. Ужалыс јёз интересјас сертї да социалистической строј јонмёдом могуыс Коми АССР-са гражданады законён гарантирујтёс:

- а) кыв выль свобода;
- б) печат выль свобода;
- в) собранияјас да мїтингјас выль свобода;
- г) ывлыввса шествїејас да демонстрацијас выль свобода.

Гражданајаслён тајё правојасыс обеспечї ватёсны ужалыс јёзлы да најё организацијаслы типографјас, бумага запасјас, общественной зданијас, ульчјас, свјаз средствојас да мукбёс материальной условїејас сетёмён, кодјас колёны тајё правојасёс олэмэ партём выль.

97-д статта. Ужалыс јёз интересјас сертї да народной массајаслыс организационной самодеятельностёс да политической вождьчёмс кыпбём могуыс Коми АССР-са гражданады обеспечиватёс право котыртчыны общественной организацијасы: профессиональной сојузјасё, кооперативной дтвучемјасё, том јёз организацијасё, спортивной да оборонной организацијасё, культурной, технической да научной обществојасё, а рабочёј класс пёвсыс да ужалыс јёз мукбёс слёјјас пёвсыс јонжыка вождьчёмс да сознательной граждана котыртчыны Ставсојзса коммунистической (большевикјас) партијад, кодї ем социалистической стројс јонмёдом да кыпбём вёсна тышын ужалыс јёзлён вождьчёмны отрад да кодї ем ужалыс јёз став организацијаслён, кычї общественно-јаслён, сїзі і государственной вескыдыс јадро.

98-д статта. Коми АССР-са гражданады обеспечиватёс личностлөн неприкосновенност. Суд шудитёс лёбз прокурор вынобдтёс некод оз вермы лоны аретујтёмадн.

99-д статта. Граждана оланїјаслөн неприкосновенност да гїжасёмјаслөн гусалун вїсёсны законён.

100-д статта. Коми АССР сетё убежищё право мукбёс странајасса гражданајаслы, кодјасёс преследујтёны ужалыс јёзлыс интересјасёс дорјёмыс, лёбб научной ужыс, лёбб национально-освободительной тышыс.

101-д статта. Коми АССР-са быд гражданаин обязан соблюдатьны Советской Социалистической Републикајас Сојузлыс, Россїјской Советской Федеративной Социалистической Републикалыс да Коми Автономной Советской Социалистической Републикалыс Конституцијасса, пртны олёмб законјас, кутны уж дисциплина, честнойён лоны общественной долгїна, уважїтны социалистической оланнолыс правлбјасёс.

102-д статта. Коми АССР-са быд гражданаин обязан вїчны да јонмёдны общественной, социалистической собственност, кычї советской стројлыс свјашченной да вёрчбдны поэтём подув, кычї рёфина озырлунлыс да јонлунлыс источник, кычї став ужалыс јёз зажиточной да культурной олёмлыс источник.

Общественной социалистической собственност выль усласыјас—народлөн врагјас.

103-д статта. Всеобщшій воинской обязанност ем закон.

Рабоче-Крестьянской Красной арміяын воинской служба ем почетной обязанност Коми АССР-са гражданадон.

104-д статта. Ответственнымёс дорјём ем свашченной долг коми АССР-са быд гражданаинлөн. Рафиналы ічменїтём: прїсагаыс кежём, врагларбёс вужм, государства војенной вынјорлы ушщерб вёчём, шпионаж—карајтчыны закон став стрбглуннас, кычї медеа ыжыд злодејство вачём.

IX-од ГЛАВА

Борысан вїсёсёс

105 статта. Депутатјасёс борјёмјасыс ужалыс јёз депутатјас став Советјасёс: Коми АССР-са Верховной Советёс, округса, районјасса, карјасса, посолокјасса да сїктјасса ужалыс јёз депутатјас Советјасёс нубдёмны ббё

ысыејаслөн всеобщшій, равной да вескыд барысан право подув вылын гусён глбёсујтёмён.

106-д статта. Депутатјасёс борјёмјас всеобщшійёс: Коми АССР-са став гражданадон, кодјаслы тырбма 18 арёс, расбвё да национальной принадлежност выль, вероисповедованије, образовательной ценз, оседлост, социальной происхожденије, имущественной положеније да воэза дејательност выль вїдотёс ем право борыны депутатјасёс да лоны борјёммадн, јёјјас кычї да борысан правоыс мшїтёмён суддн судїтём јёз кычї.

107-д статта. Депутатјасёс борјёмјас равнойёс: быд гражданаинлөн ем бтї глбёс; став гражданаыс борысёмын участвујтёны откоф основанијејас вылын.

108-д статта. Нывбабајас пёлузјтчыны борысан да борјёммадн лон правоын, мужчінајаскбёс откофда.

109-д статта. Красной Арміяын служїтныс граждана пёлузјтчыны борысан да борјёммадн лон правоын став гражданакод откофда.

110-д статта. Депутатјасёс борјёмјас вескыдбёс: ужалыс јёз депутатјас став Советјасёс сїктса да карса ужалыс јёз депутатјас Советсан заводїтёмён Коми АССР-са Верховной Советёс борысёмјас нубдёмны непосредственно гражданајасён вескыда борысёмјасён.

111-д статта. Депутатјасёс борјёмгён глбёсујтёмыс гуса.

112-д статта. Коми АССР-са ужалыс јёз депутатјаслөн Советјасёс борысёмјас нубдёмны борысан округјасын тащём нормајас сертї:

ужалыс јёз депутатјас округса Советёс—бтї депутат 2.000 олымыс; районса Советёс район размерјас сертї—бтї депутат 500-ыс не ешажык да 1500-ыс не унжык олымыс;

Карса советёс кар размерјас сертї бтї депутат—100-ыс не ешажык да 1000-ыс не унжык олымыс;

сїктса советёс, сїктса совет дејательност район размерјас сертї,—бтї депутат 50-ыс не ешажык да 250-ыс не унжык олымыс.

Борысан нормајас быд округса, районса, карса, посолоковјас да сїктса ужалыс јёз депутатјас советјасёс урчїтёмны, Коми АССР-са ужалыс јёз депутатјас советјасёс борысёмјас јылыс положениједн" борысан нормајас пределјасын, кодјасёс индёма тајё статтаас.

113-д статта. Борысїгён кандидатјасыс индысёсны борысан округјасын.

Кандидатјасёс индан правоыс обеспечиватёс общественной организацијаслы да ужалыс јёз обществојаслы, коммунистической партиной организацијаслы, профессиональной сојузлы, кооперативјаслы, томјёз организацијаслы, культурной обществојаслы.

114-д статта. Быд депутат обязан отчитывајтчыны борысјас воэын аслас ужыс да ужалыс јёз депутатјас совет ужыс, да лубб, кадб вермас лоны бёр вештёма унжык борысјас шудм сертї законён лёсбдём парадокн.

X-д ГЛАВА

Герб, Флаг, столица

115-д статта. Коми Автономной Советской Социалистической Републикадон государственной гербыс ем РСФСР-лөн государственной герб, кодї состоїт зарнї чарла да молбт серпасыс, кодјасёс пуктёма крест на крест воропјаснас увлэн гёрд фон вылын шондї југор пыщкё да кышалёма шепјасён, „РСФСР“ да „Став странајасса пролетарјас, дтвучбї“ рочён да комїдн гїжёмён, „РСФСР“ гїжбд улас поснїжык шыпасјасён „Комї АССР“ Комї да роч кывјас вылын содтёмён.

116-д статта. Коми Автономной Советской Социалистической Републикадон государственной флагыс ем РСФСР-лөн государственной флаг гёрд подопнїшщёмыс, кодлөн шујга пельдас, пула дорас, вылын зарнї шыпасјасён гїжёма „РСФСР“ рочён да комїдн, „РСФСР“ гїжбд улас поснїджык шыпасјасён „Комї АССР“ комї да роч кывјас вылын содтёмён.

117-д статта. Коми Автономной Советской Социалистической Републикадон столица—Сыктывкар.

XI-д ГЛАВА

Конституциос вежан порадок

118-д статта. Коми АССР-лыс конституција вежбёмыс нубдёс самын Коми АССР-са Верховной Совет шудм сертї, кодб лёб прїмїтёма унжыкнас Коми АССР-са Верховной Совет кык којмбд јукон глбёсыс не ешажыкён, РСФСР-са Верховной Советон вынобдёмён.